

Франків Р. Б.

доцент кафедри дизайну
та основ архітектури,

Крайківська С. Р.

студентка кафедри АП

Національний університет
"Львівська політехніка"

МОТИВИ ТРОПІКІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ДИЗАЙНУ ПРЕДМЕТНО – ПРОСТОРОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація. У статті розглядається феномен популярності образу тропіків у сучасному дизайні. Дається коротка характеристика генези мотивів ідеалізованої природи у історичному та сучасному мистецтві. Розглядається тлумачення нинішньої популярності тропічної образності.

Ключові слова: тропіки, образ, дизайн, тенденції.

Аннотация. Франкив Р.Б., Крайкивская С.Р. Мотивы тропиков как элемент дизайна предметно-пространственной среды. В статье рассматривается феномен популярности образа тропиков в современном дизайне. Дается краткая характеристика генезиса мотивов идеализированной природы в историческом и современном искусстве. Рассматривается трактовка нынешней популярности тропической образности.

Ключевые слова: тропики, образ, дизайн, тенденции.

Summary. Roman Frankiv, Sofija Krajivska. Motives for tropics as an element of interior design. The article concerns a popularity of the image of tropics in contemporary design. A brief description regarding genesis of the idealized nature motives and interpretation of the popular tropical imagery in nowadays art.

Keywords: tropics, character, design, trends.

Постановка проблеми. Ріст «екологічної свідомості» та концепцій «сталого розвитку» за останні десятиліття суттєво підважив основи модерністського світогляду заснованого в період Відродження та Просвітництва [1]. Зокрема це стосується завжди присутнього в мистецтві мотиву інтерпретації елементів природи. Одним із нових явищ в цьому контексті стало поширення мотиву тропіків як візії ідеального предметно-просторового середовища. Дослідження еволюції образу тропіків дає можливість розуміння багатьох базових явищ у процесах розвитку сучасної архітектури та дизайну.

Аналіз вже проведених досліджень.

Тема популярності мотиву тропіків у формуванні популярним елементом дискурсу окрім наукових, також і релігійних, гуманітарних та філософських середовищ, всюди отримуючи підтримку.

Дану проблему зокрема досліджує Д.Звенігородський у своїй статті «Екодизайн та його коефіцієнт корисної дії» у якій говориться, що єдність законів еволюції для природи і світу речей, надає змогу скласти глобальну програму розвитку «другої природи» – впорядкування всього світу речей, створюваних людиною: будівель, транспорту, виробництва та ін.

В Західній культурі ідеальне середовище асоціювалось із біблійним Едемським садом та грецьким міфом про «Золотий вік» [2,3] що стали джерелом цілого ряду мистецьких рефлексій, котрі так чи інакше зачіпали тему переосмислення елементів природи. Початок сучасного етапу цього тривалого явища можна пов'язати із винайденням Бакмінстером Фуллером його знаменитих оболонки і можливість таким чином відтворювати в рамках помірного клімату чужорідні кліматичні умови [4].

Виникле після винаходів Фуллера кліматичне проектування стало об'єктом багатьох наукових та фахових досліджень. Прикладом такого дослідження може бути книга Йоахіма Краузе і Клода Ліхтенштейна «Ваше приватне небо» [5].

Власне тропіки як найбільш романтизований образ ідеального середовища для життя стали окремим жанром зацікавлення у мистецтві. Прикладом може бути книга Ріо Хелмі та Барбари Уокер «Стиль Балі». [6] Автори шукають відповідь на проблему трактування тропічної образності в сучасному дизайні – поєднання краси дикої природи та модерністської і постмодерністської естетики західного світу. Подібним є також дослідження Йо-Хва Бея і Бу Лей Онга «Тропічна стала архітектура» [7].

Виклад основного матеріалу. Мабуть одним із перших у сучасному дизайні образ тропіків був використаний у інтер'єрі австрійського туристичного бюро (Österreichisches Verkehrsbüro) Хансом Холляйном у 1978 році. Тут образ пальм, античних руїн, оази доповнених австрійським прапором створюють атмосферу проміжної реальності між двома вимірами – домом та відпусткою.

В інтер'єрі Холляйна, однак можна відчутти і зворотній напрямок сформованого образу. Прапор Австрії в центрі простору говорить не лише про очікувану присутність австрійців у тропіках але і самих тропіків в Австрії.

Надійшла до редакції 05.04.2011

Рис.1, 2

Рис.3

Рис.4

Досвід Österreichisches Verkehrsbür показав, що трансляція південної образності в контексті постмодерністської парадигми має дещо інший характер. На початку ХХ століття, вона асоціювалася із започаткованим просвітницьким культом накопичення знань. Оранжереї та теплиці заповнені тропічними рослинами повинні були демонструвати сам факт їх існування, який раніше був невідомим. В постіндустріальному суспільстві, в якому сфера послуг набула домінуючої ролі, культ відкриття світу змінився культом дозвілля та гедонізму. Саме в цьому контексті і став інтерпретуватись образ тропіків, як місця, де нові цінності можуть бути виражені в найбільш очевидній та універсальній формі.

Тропічний дизайн можна також розглянути на прикладі музею сучасної науки Cosmo Caixa, що в Барселоні, Іспанія (рис.3,4). Тут можна говорити про спробу поєднати відразу трьох естетичних систем: біологічної, технологічної та постмодерністської. Як би це не виглядало на перший погляд дивно, однак в результаті кожна із систем знайшла свою унікальну роль в створеному середовищі. Біологічні форми флори надали відчуття єдності із природою та характерною для неї ентропією. Технологічно-модерністська морфологія дала можливість існування такого середовища в несприятливих кліматичних умовах і символізувала присутність розвиненого раціонального початку. Постмодерністські сюжети принесли доступні тільки людині неповторні антропологічні феномени іронії та саморефлексії.

Близьким за характером до попереднього є інтер'єр вокзалу Аточа у Мадрид, Іспанія (рис.5,6). Сама будівля вокзалу є дуже масивною і просторною в душі техноестетики кінця ХІХ століття та «Галереї машин» Дютера. Проте тут у випадку вокзалу Аточа можна так

само говорити про поєднання, раніше ронтраверсійних категорій природи та технічності. Безліч різноманітних тропічних рослин посаджено в центрі вокзалу. Дах будівлі гармонійно підкреслює мотив тропіків. Листковоподібне завершення склепіння даху ще більше створює асоціації з дікою природою та з лісом.

Показовим в сенсі визначення ролі тропічної образності у формуванні предметно-просторового середовища є пошуковий проект групи «Laboratory for Visionary Architecture (LAVA)» житла майбутнього. (Рис.7,8)

За допомогою оболонки Фуллера, створюється середовище, котре з одного боку є кліматично ізолюваним від зовнішнього світу, а з іншого боку візуально взаємопов'язане із ним через прозору конструкцію.

Таке візуально відкрите і кліматично ізолюване середовище стає місцем формування житлового простору, яке стало нічим іншим як відтворенням життя на лоні тропічної природи.

Розвиток і поширенні популярності тропічної образності, не дивлячись на очевидне історичне коріння має на сучасному етапі добре виражений специфічний характер. Він пов'язаний в першу чергу із процесами переосмислення пріоритетів. В морфологічному сенсі вони еволюціонують від пріоритету функції до зосередження уваги на категоріях художнього образу та емоційного сприйняття. Водночас, в більш глибокій основі, є паралельними із процесами пошуку нових взаємин людини з природою в умовах вичерпання її непоновних енергетичних ресурсів.

Зацікавлення тропічною образністю, таким чином, є відповіддю на відкриті нещодавно за допомогою комп'ютерного проектування і технологій сталого розвитку можливості створювати саму

Рис. 5,6

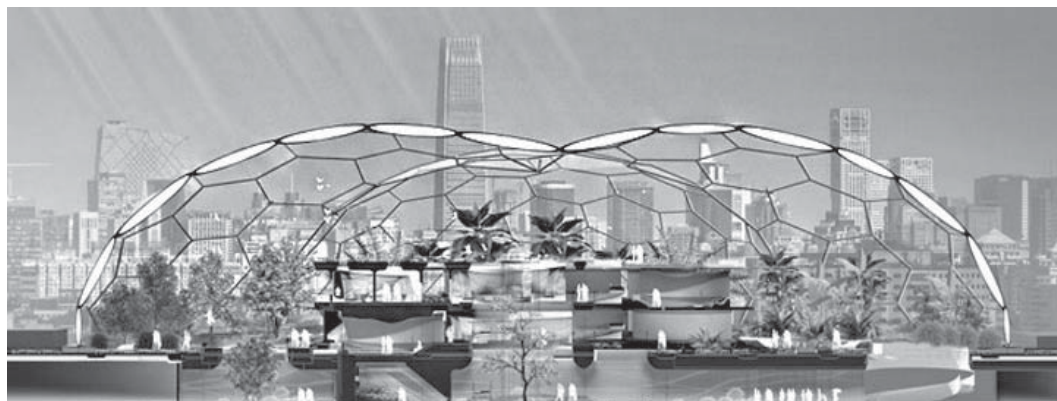

Рис.7

Рис.8

природу. Такі завдання, цілком логічно змушують замислюватись над питаннями про сутність ідеального середовища існування, яке в масовій свідомості пов'язане із сприятливим кліматом, багатою природою і відпочинковими конотаціями тропіків.

Аналіз еволюції тропічної образності в сучасному дизайні та їх теоретичного осмислення дає змогу зробити наступні висновки:

Висновки. Визначено, що основними напрямками у інтерпретації образу тропіків у дизайні є:

- а) інтерпретація тропічної природи, в першу чергу рослинності;
- б) інтерпретація традиційних кліше, а саме – тропічних курортів, зразків архаїчної культури місцевих народностей тощо.

Виявлено, що ключовим елементом транслювання в предметно-просторовому середовищі образу тропіків є мотив пальми або групи пальм, що формують в основному верхню частину проектованого середовища.

Виділено такі основні способи інтерпретації образу тропіків як: буквальне цитування, декоративна інтерпретація, конструктивна інтерпретація, спрощена геометрична інтерпретація;

Список використаної літератури:

1. Hesse, M. B. (1964), "Francis Bacon's Philosophy of Science", in A Critical History of Western Philosophy, ed. D. J. O'Connor, New York, pp. 141—52
2. Klaus Kubusch: Aurea Saecula – Mythos und Geschichte. Frankfurt a.M. 1986
3. Чернышов Ю.Г. Социально-утопические идеи и миф о "золотом веке" в Древнем Риме. Изд. 2-е, испр. и доп. Ч. 2. Ранний принципат. Новосибирск: изд. НГУ, 1994. 167 с
4. Lloyd Steven Sieden. Buckminster Fuller's Universe: His Life and Work, New York: Perseus Books Group, – 2000, – 511p.
5. Richard Buckminster Fuller Joachim Krausse, Claude Lichtenstein. Your private sky. Springer, 2001. – 320p
6. Rio Helmi, Barbara Walker. Bali style, Vendome Press, – 2003. – 231p.
7. Joo-Hwa Bay, Boon Lay Ong. Tropical sustainable architecture: social and environmental dimensions. Elsevier, -2006, -292p.